București, 26 Iunie 1945

Tanți

Am fost martorul, mai zilele trecute, a două scene din care se poate desprinde foarte bine psihologia mulțimii.

Când spui cuvântul mulțime, îți reprezinți îndată un grup imens de oameni rău îmbrăcați, murdari și uscați, dar gălăgioși, dârji și răzvrătiți. Mulțimea de care vorbesc eu este însă contrarie acestei reprezentări. Iubită mi-i o mulțime oarecare, ci-i publicul bucureștean rumân, vesel și spilcuit, pe care-l găsești oricând pe stradă, mergând domol și țihnit, ca omul care știe că ce-a fost ieri e și azi și ce-i azi va fi și mâine.

Ascultă acum, Tanți, două întâmplări când acești oameni îmbrăcați de sărbătoare și deprinși cu plimbarea țihnită și gesturile domoale, s'au dat în spectacol. I-am văzut eu cu ochii mei! Ascultă:

Prima scenă s'a petrecut acum vreo două

/.

săptămâni pe la orele șase după masă. Ieșisem tocmai de la redacție și urcam pe bulevardul Elisabeta spre Cercul Militar când, cam peste drum de restaurantul „Tic-Tac", văd o înghesuială mare de lume. Aud și câteva țipete speriate de femeie. O ucide pe vreo una, îmi zic. Indată învălmășeala se risipește și toți oamenii își îndreaptă privirile spre cellalt trotuar, unde începe a se mări grămada. Iarăși țipete disperate de femeie. Devin din ce în ce mai curios. Până să urc pân'acolo, iarăși centrul atenției și înghesuielii se schimbă. Ce poate fi?!... Ieșiresă și chelnerii de la restaurante să privească; lumea de la etaje lungea capete curioase din balcoane. Numai că-i ceva afară din obișnuit!... Mă apropii și ce să văd?! Un șobolan ieșit cine știe pe unde în stradă alerga besmetic de la un trotuar la altul, iar publicul se trudea să-l pedepsească prin moarte pentru marea îndrăzneală de a păși și el pe-acolo unde numai nu este permis decât celor cu două picioare... In sfârșit, unul mai norocos i-a aplicat sentința unanimă. Am cunoscut asta căci l-a prins de coadă și l-a înălțat, triumfător, sus, deasupra capetelor. Dar nimeni n'a fost mulțumit numai cu atât. Cutezătorul trebuia să mai moară și a doua oară.

./.

Așa că a fost așezat dealungul liniei de tramvaiu, cu picioarele în sus și cu spinarea în șanțul pe unde merge roata. Venea tocmai din vale un tramvaiu. Pentru o minută toată circulația s'a oprit, ca și cum fiecare ar fi stat pe loc să răsufle. Un moment rar: să se oprească circulația fără nici o comandă, fără nici o dispoziție din partea vreounei autorități!... Desigur că tramvaiul a satisfăcut dorința de dreptate a publicului. Fiecare a pășit apoi mai departe mulțumit...

A doua scenă s'a petrecut Duminică dimineață. Tocmai intrasem în redacție și deschideam geamul, când aud în stradă două pocnituri una după alta. Nu mult, aud și glasuri agitate cum s'ar certa cincizeci de oameni dintr'odată. Mă scobor în stradă și ce să văd? În fața librăriei „Prometeu" o învălmășeală de lume care glăsuia. Pe deasupra capetelor se agitau pumni care erau isbiți cu furie în ceva ce nu vedeam. Mă apropii și văd un tinerel scund, roșcat, cu părul blond, încăput pe mâna tuturora.

- I-am tras și eu doi pumni de mă doare mâna, spuse un domn chel către altul cu ochelari.

- Mă duc să-i dau și eu vreo doi, zise cel cu ochelari, îndreptându-se și mistuindu-se curând în

./.

vălmășagul supliciului. Tinerelul blond și scund, care încasa din dărnicia tuturora, avea fața plină de sânge și ochii holbați și tulburi. Cineva i-a pus mâna în păr și l-a tras la pământ. Câțiva, câți au încăput, s'au suit pe el cu picioarele.

La câțiva pași numai mai încolo era o altă înghesuială de lume, dar aceasta țipșnică de tot. Parc'ar fi provocat pe cineva. Am aflat îndată că acolo era vorba de un om ce trăgea să moară; fusese împușcat cu două focuri de colț ce răcnea acum sub pumni și călcâie.

Când m'am întors în redacție, după ce cei doi rivali au fost împărțiți la Salvare și la Poliție, m'am dedat la cugetări filosofice. Vrednicirea mea a fost extrem de mare. Șobolanul nu apăruse în lume decât dintr'o greșală pe care o regreta mult; încercase să fie lăsat în pace să se întoarcă în vizuina lui. Criminalul cel tinerel și blond fusese menajat până acum în rândul oamenilor onorabili. Ar fi făcut vreodată așa ceva șobolanul? Nici nu s'ar fi gândit la așa ceva. Dar oamenii l-au exterminat cu ferocitate. Am concluzionat că mulțimea nu gândește niciodată.

Tu cum crezi, Tanți?

Gică

București, 14 Iunie 1945

Draga mea Cenușăreasă,

Prin urmare am fost cuminte și voiu mânca totuși dojană numai pentru faptul de a fi crezut că n'am fost cuminte! Dar aspră mai ești!... Nu vreau însă nici să te rog să mă ierți și nici nu am să întrebuințez cuvinte dulci și lingușitoare ca să te îmbunez. Nu! Vreau să te văd supărată, spunând vorbe aspre. Pentru că nu te-am văzut până acum niciodată supărată, doresc numaidecât să te privesc cum îți stă. Eu cred că tot așa de bine ca și cu zâmbetul pe buze. Cu toate acestea zâmbetul îl prefer mai mult, fără îndoială. Deaceea de te superi, să te înnegrești și să te întunecezi numai o clipă. Zi ce ai de zis, tot, fă mit, - dar după asta zâmbește iarăși. Umbra de pe fața ta să fie ca furtunile de iarnă: cu cât vin mai turbate, cu atât trec mai repede.

Prin urmare am fost cuminte! Și dacă-i să vorbim pe drept, cu orice risc, am s'o spun răspicat: aș fi vrut să fiu mai puțin cuminte. Nu-mi dai dreptate? Dar cum poți fi cuminte când seara e limpede și răcoroasă, cerul înalt,

/.

murmur tainic de ape, îngânări misterioase de frunze, parfum suav de flori rare, - iar alături, o inimă caldă și bună, doi ochi atenți și agerі, buze de pe care cuvintele isvorau ca rugăciunile și doi obraji albi și fragezi, care provocau la ceea ce te-am întrebat? Spune, Cenușăreasă dragă, dacă n'am avut dreptate să întreb și dacă n'am acum dreptate să mă mir c'am fost cuminte?!... Dac'am fost cuminte, prost am fost!... Ai mai auzit tu prinț care să fie cuminte? Eu îți mărturisesc sincer că n'am auzit! De m'ar afla consiliul suprem al tuturor prinților, s'ar mânia foc și m'ar exclude din tagma lor, pentru c'am făcut-o de rușine. Vorbesc foarte serios!...

Socotind că asupra lucrului acesta ne-am lămurit deplin, să vorbim acum și despre altele.

M'a frământat în ultima vreme un gând. Am luat o hotărâre si-ai să vezi că am dreptate. Cenușăreasa e o prințesă care, datorită unei vraje, a trebuit să stea ascunsă o bucată de vreme într'o slujbă umilă. Așa a ajuns cenușăreasă. Însă vorba aceasta nu poate fi un nume. Cenușăreasa trebuie să ascundă taina în care a stat învăluită. Acuma e prințesă în toată ființa. Așa pățesc uneori prințesele prea frumoase: pățimesc o bucată de vreme. Dac'a fost un timp cenușăreasă și acuma e prințesă mare, trebuie să poarte un nume nou și demn. Numele vechiu l-a părăsit odată cu straiele cele vechi. Am dreptate, fără îndoială. Așa că m'am gândit, m'am gândit,

și am aflat cum o cheamă pe prințesa mea. Cum? Nu ești curioasă?... Ba ești? Uite, nu vreau să-ți spun!... Să nu fiu rău?... Nu sunt rău! Dar de ce să-ți spun, dacă ai zis că mă certi?... Nu mă mai certi? Mă ierți?... Îmi pare bine, dar tot nu-ți spun! Uite, îți țin numele aici în pumn. Dacă-l deschid, îl auzi. Nu-l deschid! Îmi dai peste mână?... Tot nu-l deschid! De ce să-l deschid, dacă ai vrut să mă certi?!... Ai spus că m'ai iertat? Eu nu vreau îndurare, nu vreau să cerșesc. Nam cerșit îndurare! Nu mă umilesc niciodată, nici chiar în fața unei icoane prea frumoase... Nu-ți place vorba „icoană"? Era mai bine să fi zis zână?... Nici zână?... Atunci cum?...

Mă uit puțin la cununii care strălucesc într'un chip deschis. Și când îmi întorc ochii la ai tăi, întrezăresc în ei o alunecală și o tulburare ca de plânset. Mă cutremur o clipă și-mi pare rău că te-am necăjit. Îți iau mâna și o strâng într'ale mele. Am deschis pumnul. Numele a zburat ca o păsărică. E'n preajma noastră și parcă-i și'n noi.

- „Alia!"...

Acesta-i numele! E numele prințesei care a stat ascunsă sub haina Cenușăresei până a fost dezlegată vraja. E numele tău, Alia!

Prințul.

P.S. Prințu-i prinț, se știe; dar n'o fi având și el un nume?...